

FN-forbundets Nyhedsbrev

Årgang 5, nr. 6
September 2010

Indhold i dette nummer:

NYT fra FN-forbundet	2
Landsmøde 30. – 31. oktober 2010	4
Dansk FN-succes efterlader massive spørgsmålstejn	6
FN-forbundet på gaden med Verdens Bedste Nyheder	10
Handl ikke med kvinders rettigheder	12
Set fra FN: Langt fra ord til handling	14
FN's Racediskriminationskomité kritiserer Danmark	17
BØGER anmeldt af Henrik Døcker	21

Deadline for stof til næste nummer af Nyhedsbrevet er 10. november 2010

Udgivet af FN-forbundet, Store Kongensgade 36, 4.th., 1264 København K, www.una.dk,
e-mail: fnforbundet@una.dk, ISSN: 1901-645X
Redaktion: Henrik Døcker, Torleif Jonasson, Anne Marie Wium-Andersen og Jørgen
Estrup (ansvarshavende)

NYT fra FN-forbundet

Kai Eide kommer til København

I samarbejde med Politiken har FN-forbundet inviteret den tidligere særlige udsending for FN til Afghanistan, Kai Eide til København, torsdag den 7. oktober. Arrangementet vil efter alt sandsynlighed foregå i Pressen i Politikens Hus, og der vil være entré. Så snart detaljerne er på plads, vil det blive postet på vores hjemmeside www.una.dk, så hold øje med den!

FN-dagen den 24. oktober

I forbindelse med markeringen af FN-dagen søndag den 24. oktober holder FN-forbundets Københavns Kreds eftermiddagsmøde om de to 2015 Mål, børne- og mødredødelighed. Mødet foregår i Holbergsalen på Det Kongelige Bibliotek i København, Den Sorte Diamant fra kl. 15-17. Arrangementet er åbent for alle. Mere information om mødet vil blive postet på FN-forbundets hjemmeside.

Fokus på u-landsmiljøets lønninger

Efter en rundspørge blandt danskerne i januar i år viste det sig, at 48 % af danskerne mente, at u-landsorganisationerne betaler deres medarbejdere for meget i løn - særligt når det kommer til chefpøster.

På den baggrund har U-landsnyt.dk lavet en undersøgelse, der viser en forskel på 336.641 kr. på årsbasis, eller 28.053 kr. om måneden mellem den højest og lavest lønnede generalsekretær hos u-landsmiljøets største aktører. Til sammenligning kan det oplyses at FN-forbundets generalsekretær, Torleif Jonasson, månedligt tjener 44.000,- inkl. pension.

FN-forbundet i medierne

Kommentar fra landsformand i FN-forbundet, Jørgen Estrup i Arbejderen: "Terrorsigtelse krænker ytringsfrihed"

Debatindlæg af Tue Magnussen i Politiken: "Stop tvangshjemsendelser til Irak"

Interview med generalsekretær Torleif Jonasson i Udvikling, vedr. FN's reformvilje.

Husk:

At du kan finde referater fra bestyrelsesmøder på vores hjemmeside: www.una.dk/arkiv

STØT FN'S KATASTROFEFONDS INDSATS I PAKISTAN

Oversvømmelserne, der ramte Pakistan i slutningen af juli, er de værste, der har ramt landet i over 80 år. Næsten 20 millioner mennesker er ramt af katastrofen, heraf 3,5 millioner børn. 8 millioner er helt afhængige af nødhjælp.

Vandet står stadig højt i gaderne. Hvor det er forsvundet, står de ødelagte hjem og landsbyer tilbage; afgrøder og veje er vasket væk; manglen på rent vand betyder fare for sygdomme som dysenteri og kolera.

Der er brug for din hjælp.

FN har bedt det internationale samfund om 460 millioner USD til nødhjælp i Pakistan. UNICEF, WHO, FAO og

UNHCR er blot nogle af de FN-organisationer, der er i Pakistan lige nu. Der skal skaffes husly; der skal skaffes mad og adgang til rent vand; der skal skaffes medicin og vaccineres.

Det er deres arbejde, du støtter.

Vi samler ind til Pakistan. Dit bidrag vil gennem FN's katastrofefond, CERF (Central Emergency Response Fund), gå til FN-organisationernes nødhjælpsarbejde i Pakistan.

Du kan indsætte dit bidrag på FN-forbundets særlige indsamlingskonto i Danske Bank, **reg. 4180, konto 10748089.**

Du bestemmer selv, hvor meget du vil give.

Indsamlingen sker i samarbejde mellem FN-forbundet og World Federation of United Nations Associations (WFUNA).

Landsmøde 30. – 31. oktober 2010

Har du husket at tilmelde dig landsmødet? Landsmødet er åbent for alle medlemmer, og det er her, FN-forbundet diskuterer og prioriterer sit arbejde.

FN-forbundets landsmøde 2010 bliver, som tidligere annonceret, afholdt lørdag den 30. og søndag den 31. oktober i Kulturhuset Indre By, Charlotte Amundsens Plads 3, 1359 København K.

Det koster 175,- at deltage; 125,- for studerende og pensionister.

Deltagelse i Landsmødet forudsætter betalt medlemskontingent. Stemmeret opnås dog først 4 måneder efter indmeldelse (jf. § 3 i FN-forbundets vedtægter)

Du kan tilmelde dig på hjemmesiden frem til den 15. oktober 2010.

DAGSORDEN:

Lørdag den 30. oktober

10.00-11.00	Indskrivning
11.00-13.00	Landsmødet åbnes af Landsformanden
	Godkendelse af forretningsorden, valg af dirigenter, landsmødesekretær(er), stemmetællere og redaktionsudvalg
	Landsformandens beretning – fremlæggelse og debat
	Økonomi
	Indkomne forslag: Fremlæggelse af forslag til udtalelser
13.00-14.00	Frokost
14.00-16.00	Eksternt oplæg
16.00-16.15	Kaffepause
16.15-18.30	Fremtidig virksomhed: Fremlæggelse af forslag til strategi- og handlingsplan 2011-2012

Indkomne forslag: Fremlæggelse og behandling af forslag til vedtægtsændringer (ingen indkomne forslag)

Fremtidig virksomhed. Forslag til strategi- og handlingsplan 2011-2012 behandles

19.15-22.00 (senest) Middag

Søndag den 31. oktober

9.30-12.00 Valg af landsformand, næstformand og hovedkasserer og yderligere to medlemmer af forretningsudvalget

Indkomne forslag: Behandling og vedtagelse af forslag til udtalelser

Valg af 12 bestyrelsesmedlemmer og evt. suppleanter

12.00 Offentliggørelse af resultat af valg til bestyrelse.

12.00-13.00 Frokost

13.00-16.30 Fremtidig virksomhed: Behandling og vedtagelse af strategi- og handlingsplan 2011-2012

Valg af 26 repræsentantskabsmedlemmer og evt. suppleanter

Valg af to revisorer, en statsautoriseret og en parlamentarisk revisor

Kaffepause

Eventuelt

Offentliggørelse af resultat af valg til repræsentantskab

Landsformanden afslutter Landsmødet.

Dansk FN-succes efterlader massive spørgsmålstegn

Af Jørgen Estrup, landsformand i FN-forbundet

Man kan forestille sig den euforiske stemning, som bredte sig på den danske FN-mission i New York, da det 9. september - 10 dage før starten på topmødet om status for 2015 Målene - blev klart, at man havde tilslutning fra samtlige 192 lande til udkastet til slutdokument. I Lars Løkkes og Lene Espersens ministerkontorer på den anden side af Atlanten har et lettelsens suk kunnet høres helt ud i forkontorerne: ingen genopførelse af fiaskoen fra klimatopmødet i København i december!

Forud var gået måneders massive arbejdsindsats og ikke mindst en total mobilisering af diplomatisk snilde og tålmodighed fra det dansk-senegalesiske fødselshjælperteam med ambassadørerne Paul Badji og Carsten Staur i spidsen. En intellektuel og fysisk kraftpræstation i maratonklassen med direkte personlige omkostninger. Til gengæld var den diplomatiske succes i FN-regi indiskutabel.

'Keeping the promise'

Men succesen er ikke kun diplomatisk. I mange henseender er det også et flot og nyttigt slutdokument - med den besværgende titel: *'Keeping the promise: United to achieve the Millennium Development Goals'* - der er kommet ud af processen. Uden at skulle stå inde for en nærlæsning af samtlige 31 siders tætskrevne budskaber - og især dem

der måtte mangle - så synes dokumentet at forhindre tilbageskridt i den proces, som siden årtusindskiftet har samlet Verden i en målrettet indsats for at realisere 2015 Målene: For globalt at skabe varige forbedringer i levevilkårene for de mest udsatte befolkningsgrupper og samtidig, blandt de rige lande, løfte ansvaret for at skaffe den nødvendige finansiering.

Slutdokumentet nøjes imidlertid ikke med at gøre status og konsolidere 2015 Måls processen. Det sender samtidig nogle klare budskaber om, hvor der skal sættes ind, hvis det skal lykkes for FN og medlemslandene at nå i mål inden for den tilbageværende 5-års periode. For der er tale om: 'A mixed story' i de forløbne 10 år med 'succeser, forskelle i fremskridt, udfordringer og muligheder', som det præciseres med karakteristisk diplomatisk 'understatement'. De bekvemme 'gennemsnitstal', som præger mediernes dækning af de hidtidige resultater er reelt misvisende, og skjuler de voldsomme forskelle i fremskridt ikke bare mellem verdensdele og regioner, men også inden for det enkelte land.

En række problemer trænger sig på:

- 1) Sult og underernæring steg 2007-09 og slettede delvis, hvad der var opnået indtil da,
- 2) Væksten i beskæftigelsen har været alt for langsom og kvaliteten af job for dårlig,

- 3) Ligestilling og styrkelse af kvinders muligheder halter langt efter,
- 4) Indsatsen for at sikre bæredygtigt miljø og basale sanitetsforhold er meget langt fra målet,
- 5) Antallet af nye HIV tilfælde er større end antallet af smittede, som kommer i behandling,
- og så især:
- 6) Kampen imod den høje dødelighed for fødende kvinder og for forbedring af kvinders og især mødres helbredssituation viser ringe fremskridt og giver anledning til dyb foruroligelse
- 7) Betydelig international finansiering er nødvendig for at nå 2015 Målene, men den globale økonomiske og finansielle krise underminerer den stigning i bistanden, som var opnået.

Slutdokumentet giver mange og detaljerede anvisninger på, hvad der kan og skal gøres for at realisere hvert af de 8 mål inden 2015. Men grundlæggende udgør de en helhed, og derfor er de overordnede strategiske valg af målgrupper og fokusområder for den udviklingspolitiske indsats, som modtager- og donorlande skal træffe i fællesskab, helt afgørende for det samlede resultat. I så henseende er slutdokumentet ikke nogen egentlig 'køgebog', men der er alligevel angivet nogle klare overordnede retningslinier:

- 1) Vedvarende, inklusiv og ligelig økonomisk vækst, som øger beskæftigelsesmulighederne,
- 2) Udvikling af landbrugets småbønder for at øge fødevarer sikkerhed og reducere fattigdom,

- 3) Fokus på fattigdomsorienteret bistand, som samtidig fjerner sociale og økonomiske uligheder,
- 4) Målrettet indsats for at styrke kvinders og pigers økonomiske, retslige og politiske rolle i familie og samfund,
- 5) Respekt for og beskyttelse af alle menneskerettigheder, inkl. retten til udvikling.

Opskrift på succes

Opskriften på succes kan sammenfattes meget kort: Koncentrer indsatsen om at skabe inklusiv økonomisk vækst med særlig vægt på landbruget og inddragelse af småbønder, herunder ikke mindst kvinderne. Sørg i det hele taget for styrke kvindernes aktiver, status og dispositionsret. Det vil både øge væksten og reducere fattigdommen. Vækst i sig selv er ikke tilstrækkelig. Kun den form for vækst, som skaber nye, produktive arbejdspladser, vil skabe plads til den store og hurtigt voksende gruppe af unge, som skal finde et job. Men indsatsen skal samtidig baseres på og sikre de grundlæggende menneskerettigheder. I modsat fald bliver resultatet øget ulighed. Og så skal udviklingslandene have fair betingelser på verdensmarkederne. Doha-rundens forhandlinger skal på plads sammen med den lovede bistand - 'keeping the promises'.

Det samme budskab gik i stort omfang igen i den mængde af side-events, som fandt sted i løbet af 2015 Måls topmødet 3 dage. Det gjaldt ikke mindst de to danske, som meget relevant handlede om hhv.: 'Kvinder i centrum for at

nå 2015 Målene' og 'Inklusiv vækst og beskæftigelse i Afrika':

I førstnævnte sammenfattede FN's syd-afrikanske højkommisær for menneskerettigheder, Navanethem Pillay, kvindernes betydning for at realisere 2015 Målene: 'Investering i kvinders og pigers sundhed og uddannelse har en multiplikator effekt på både produktivitet og varig økonomisk vækst'. Og UNDP's administrator, Helen Clark, som modererede sidstnævnte, understregede landbrugets centrale betydning: 'Forøgelse af produktiviteten i landbruget er af ekstrem vigtighed', medens Tanzanias premierminister, Peter Pinda, slog fast, at det drejer sig om: 'Landbruget først, men inklusiv vækst'. Samtidig var budskabet fra et enigt panel: Den økonomiske vækst skal være 'pro-poor' for at være ved, og af hensyn til bekæmpelsen af fattigdom kan vi ikke bare vente på, at den økonomiske vækst på et eller andet tidspunkt 'siver ned' til de fattige.

Ingen klar handlingsplan

De fælles retningslinier frem mod 2015 - 'United to achieve the Millennium Development Goals' - er således klare nok. Alligevel efterlader topmødet massive spørgsmål: Det første drejer sig om manglen på en klar 'handlingsplan' op til deadline i 2015. Den danske FN-ambassadør, Carsten Staur, understregede, som han gjorde på FN-forbundets Christiansborg-konference i maj, at det drejer sig om: 'Implementering, implementering og så igen implementering'. Men hvordan etablerer man effektiv harmonisering mellem donorer og koordinering med modta-

gerlandene? Og hvordan sikrer man, at løfterne om bistand bliver opfyldt og retningslinierne fra slutdokumentet fulgt? Slutdokumentets afsnit om en 'action plan' giver ingen hjælp i så henseende, og beslutningen om at gøre status ved et nyt topmøde i 2013 er højst en løftet pegefinger.

Men dernæst blæser løfterne om '*fair handel og bistandsfinansiering*' fortsat i vinden. Præsident Obama argumenterede i sit indlæg under topmødedebatten kraftigt for en visionær afslutning af Doha-runden, som: 'hjælper ikke bare de store, ekspansive udviklingslande, men alle lande'. Men bortset fra et løfte fra den nye engelske vice-premierminister, Nick Clegg, om at nå 0,7 % af BNP i 2013, var der larmende tavshed om ekstra bistandsmidler. Derimod mange henvisninger til den økonomiske krises finanspolitiske realiteter. Obamas retoriske appel til alle donorer: 'Lad os opfylde vores gensidige forpligtelser', blev mødt med spontant bifald fra salen. Men som New York Times bemærkede i en leder med titlen: 'Missed Goals', dagen efter, så var der ikke meget konkret i hverken appel eller modtagelse: 'Talk is cheap. They have to deliver.'

Endelig er der det store spørgsmålstegn om '*dansk opfølgning*'. Kvantitativt ikke den største effekt i de globale anstrengelser, men symbolsk af væsentlig betydning både i forlængelse af ansvaret for slutdokumentet og af historiske årsager. Vil Danida opprioritere støtten til landbruget og sikre, at indsatsen faktisk når de fattige i udviklingslandene? Er man parat til at overveje nye metoder i bistanden til den private sektor, som

inkluderer fattige erhvervsdrivende og ikke mindst kvinder? Og bistandsprocenten? Vi er blandt de lande, som bruger den økonomiske krise som undskyldning for nedskæringer trods løfter

om det modsatte. Er vi nu parat til at holde løfterne?

Danmark har i mange år været 'rollemodel' i donorkredsen. Det forpligter.

FN-forbundet på gaden med Verdens Bedste Nyheder

Af Julie Dahl-Hansen

Den 10. september gik FN-forbundet med ca. 30 veloplagte frivillige på gaden for at dele 3600 morgenboller og aviser ud til morgengroggy Danmark! Formålet var at sprede Verdens Bedste Nyheder, nemlig at udviklingsbistanden hjælper! Eventen var en del af den landsdækkende kampagne af samme navn, Verdens Bedste Nyheder, et samarbejde mellem en lang række danske udviklingsorganisationer, Danida og FN.

Samarbejde af dette omfang er sjældent set indenfor NGO verdenen, og slet ikke i forbindelse med en god nyhed. Men ikke desto mindre er det et vigtigt budskab at sende. Undersøgelser viste nemlig, at den danske befolkning har et særdeles pessimistisk syn på fattigdomsbekæmpelse og muligheden for at opnå FN's 2015 Mål.

Det kan vel heller ikke komme som en overraskelse for nogen, da folk jo stort set kun bliver gjort opmærksom på organisationernes arbejde i forbindelse med katastrofer, konflikt, fattigdom og sult; der er sjældent plads til de positive historier på den anden side af katastroferne. Det er derfor nødvendigt at genoprette folks tro på de internationale nødhjælps- og udviklingsorganisationers arbejde - og deraf kom ideen om at sprede de gode nyheder.

Det var passende at bruge FN's 2015 Mål som parameter for forbedring, da der nu er fem år tilbage til at nå målene, og da der er mange gode nyheder at fortælle indenfor hvert af de 8 mål. For eksempel at der er over 400 millioner færre fattige i verden i dag, og at 90 % af ulandenes børn nu går i skole.

Som alle andre nyheder, skulle disse nyheder i avisen og MetroXpress indvilgede i at være medie for kampagnen. I måneden op til den 10. september var der løbende indlæg med positive historier fra udviklingslandene, og på selve dagen var dele af avisen lavet om til en Verdens Bedste Nyheder udgave. Frivillige fra de deltagende organisationer, almindelige, villige sjæle og politikere satte deres vækkeure til kl. ti minutter i øllebrød for at dele budskabet ud sammen med en morgenbolle fra Kohberg.

FN-forbundet var blevet tildelt Kgs. Nytorv som uddelingspost, og vores frivillige kom både fra vores egne kredse, fra kampagnen, vi havde internationale elever fra Krogerup højskole og ikke mindst Frank Aaen fra FN-forbundets folketingsgruppe.

Vi delte os selv op i 'pakkere' og 'dele-re' og gik i gang med at få poser og aviser ud til morgenmylderet, som blev glad for morgenbollen med de gode nyheder. Som morgenen skred frem, viste det sig, at flere og flere allerede havde mødt Verdens-Bedste-Nyheder-

folk på deres vej, eller havde læst om kampagnen i MetroXpress i toget eller bussen. Det betød, at vi havde nået vores mål, nemlig at sprede budskabet vidt og bredt. Det passede også meget godt med, at klokken var ved at blive ni, og vi var ved at løbe tør for brød. Magasin du Nord var så venlige at hjælpe os af med pap, skrald og paller,

og vi kvitterede med at lægge en portion morgenboller (i pose) op i deres medarbejderkantine.

Alt i alt havde vi en god, velkoordineret morgen og vi har alle sammen været rigtigt glade for at være med til at sprede det gode budskab om Verdens Bedste Nyheder!

Handl ikke med kvinders rettigheder

Af Navi Pillay, FN's menneskerettigheds-kommissær, formidlet af FN's informationskontor i Bruxelles

Ét af emnerne på det årlige offentlige forum i Verdenshandelsorganisationen (WTO), der blev afholdt den 15-17. september, var kvinders rolle i omformningen af verdensøkonomien og handelspraksis. Debatten kommer ikke et øjeblik for tidligt. Og den må følges op på med den alvor, emnet fortjener, så der kan rettes op på langvarige uligheder og så menneskerettigheder og økonomisk vækst kan blive promoveret.

Kvindens arbejde udgør to tredjedele af verdens arbejdstimer. Ikke desto mindre udgør kvinders indkomst kun 10 procent af verdens indkomst. Kvinder producerer halvdelen af verdens fødevarer, men denne produktion er typisk begrænset til små landområder, som lejes, men ikke ejes – og som oftest er deres eneste fødevarerressource. Deres adgang til markeder kan være begrænset af sociale normer eller af frygt for seksuel vold langs usikre veje.

Som samlere har især kvinder i oprindelige samfund fundet medicinske planter og udviklet plantebaseret medicin. Ofte er disse opskrifter på traditionel plantemedicin blevet erhvervet, justeret og patentbelagt med lille eller ingen kompensation til de oprindelige ophavsholdere og uden deres tilladelse.

Noget andet, der må bekymre i forbindelse med kvinders arbejde i en global markeds kontekst, er migrerende kvinders arbejde. Dette har en tendens til at være koncentreret i uformelle sektorer, hvilket gør kvinderne sårbare for udnyttelse, dvs. de modtager lave lønninger, har lange arbejdsdage og er usikre på, om de kan beholde deres arbejde. Mange af disse kvinder konkurrerer med andre kvinder i samme situation, selv i andre lande. Denne form for uhammet konkurrence på markedsandele hos verdens fattige kan udløse et kapløb mod bunden i forhold til løn og arbejdsforhold. I eksportzoner har man hørt om kvinder, der skulle give en graviditetstest, før de kunne blive ansat. Børnepasning og barselsorlov er ikke en mulighed.

For at gøre disse forhold mere rimelige kan man med fordel lade sig vejlede af menneskerettighedstraktater. Især konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (CEDAW) udgør et juridisk grundlag for at fremme og beskytte kvinders rettigheder i alle sfærer, også den økonomiske. For at opnå dette kræver den internationale menneskeret, at stater aktivt træffer forholdsregler for at skabe *konkret*, og ikke bare formel lighed mellem mænd og kvinder. Derudover har den kommission, der kontrollerer gennemførelsen af den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR), antydnet, at lighedsprincippet indebærer, at stater foretager sig

noget seriøst for at komme hovedårsagerne til diskrimination til livs.

Ansvar for disse principper gælder også for interstatslige organisationer og aftaler. I denne sammenhæng kan og burde Doha-runden også indarbejde alle menneskerettigheder, inklusive kvinders rettigheder, tilgodese deres særlige behov og i meget større omfang benytte sig af kvinders viden og kompetencer.

Verden har behov for en afbalanceret handelsaftale, der sætter sultne kvinder, mænd og børn i centrum. Fremgang må ikke kun måles og bedømmes efter økonomisk vækst og mængden af handlede varer og tjenesteydelser. Fremgang skal også måles i forhold til den påvirkning, den har på de mennesker, der lever i udkanten af det globale marked, og som ingen kontrol har over de usynlige hænder, der former deres liv og levebrød.

Hvis man skal opnå et mere retfærdigt og liberalt marked for landbruget, bliver de udviklede lande nødt til at fjerne handelsforvrængende eksportstøtte især i betragtning af, at fattige lande kun i begrænset omfang kan tilbyde deres landmænd lignende støtte. Det er klart, at et regelbaseret internationalt

handelssystem skal bestræbe sig på at udligne disse uligheder med en rettighedsbaseret tilgang samt en ligestillingsorientering, der styrker kvinders position. Som minimum må systemet garantere, at deres mulighed for at sikre sig adgang til mad ikke indskrænkes af trangen til at prioritere eksportorienteret landbrugsproduktion. Adgang til mad er en menneskeret.

Umiddelbare kortsigtede profitter skal opvejes mod de langsigtede mål, som virkeligt kommer kvinder til gode og styrker de samfund, hvori de er ledende aktører i social forvandling. Man har fundet frem til, en uddannet pige af sin løn geninvesterer 90 procent i sin familie. Til sammenligning investerer drenge 35 procent af deres indkomst i familien.

I kølvandet på den internationale økonomiske krise er behovet for regulering nu bredt anerkendt. De væsentligste dele af menneskers velfærd, såsom mad, sundhedspleje og uddannelse bør det internationale samfund ikke kun overlade til markeds kræfterne. Denne velfærd afhænger i sidste ende af, at man ikke handler kvinders rettigheder væk.

Oversat til dansk af Julie Dahl-Hansen

Set fra FN: Langt fra ord til handling

FN's årlige Generalforsamling afspejler megen desperation og frustration – NGO'erne svinger pisen

Af Henrik Døcker

Den årlige status ved FN's Generalforsamling her i efteråret er præget af 'nedtælling' til 2015 Målene, og mange idealister beklager den træge fremgang i verdens sundhed, alfabetisering, velfærd i det hele taget. For slet ikke tale om retfærdighedsidealene: Bedre, dvs. fastere rettigheder for borgerne, større, dvs. strengere pligter for staterne, f.eks. til at retsforfølge forbrydere og få dem dømt. De være sig almindelige kriminelle eller såkaldte krigsherrer.

Lad os tage de brede samfundsidealer først, det 2015 Målene vedrører, og allerførst det med fattigdomsreduceringen: Den skulle gerne halveres i perioden 1990-2015. Verdensbanken har beregnet, 46 pct. af u-landenes befolkninger i 1990 faldt under den anerkendte fattigdomsgrænse på 1,25 \$ om dagen. I 2005 var dog kun 27 pct., som var så fattige.

Nærmer vi os 2015 Målene? Statistikken alene kan ikke svare på det

Det betyder, at 2015 Målene på dette punkt nok skulle kunne nås. Men det skyldes i det væsentlige, at Kinas andel af fattige er faldet fra 60 pct. i 1990 til 167 pct. i 2005. Og eftersom Kina og In-

dien skrev sig for 62 pct. af verdens fattige i 1990, så påvirker fremgang i disse to lande verdensgennemsnittet. Nuvel, man skal altid være varsom med statistik. Hvis man da overhovedet har nogen! 2015 Målenes antages at gælde hvert eneste u-land, men en pæn stor del af dem evner slet ikke detaljeret, troværdig statistik.

En tænketank i Washington, *Center for Global Development*, har til eksempel fundet ud af, at 28 af verdens fattigste lande kun i ét enkelt år mellem 1990 og 2008 har beregnet fattigdomsniveauet i deres stat. Ofte beregnes fremskridt ud fra, hvor meget der anvendes af penge i denne eller hin sektor.

Men bevillinger alene siger ikke nødvendigvis noget om det reelle, om effektiviteten. At få åbnet flere skoler eller klasselokaler lyder godt, men hvis skolebørnenes lærere er dem, der skulker, hvad så? Det har f.eks. vist sig, at 20 pct. af lærerne i Kenyas landdistrikter ikke møder op – i Uganda er det 27 pct. og i Ecuador 14 pct. I Rajasthan i Indien får lærerne kun løn mod at fremvise datostemplede fotos! Disse og andre kontrolmetoder opsamles af *Verdensbanken* med henblik på at koordinere, hvad man kunne kalde *effektiviserings tiltag* verden over.

Men lad os være ærlige: Kreativ brug af statistik – såvel til at "male fanden på væggen" som til at fremstille "et rosenrødt billede" – er en gammel sport.

Med både fornuft og følelse i behold må man erkende, at FN har nok at være bekymret over. Små sejre "i marken" kan sjældent opveje de mange regeringers magtbrydende og uvilje til elementære sociale forbedringer. For slet ikke at tale om den dobbeltmoral, der ligger i formelt at bekende sig til de fineste retsstatsprincipper, men alt for ofte lade dem vige for *statsræson*.

Men lad os vende os til forhold, der inden for rimelig tid kan ændres, hvis der er politiske vilje. Lige så fint som det var, at Kenya i august fik en ny forfatning med bedre, dvs. sikrere afvejning af balancen mellem lovgivende, udøvende og dømmende magt og mere selvstyre til landets 47 amter, lige så beklageligt var det, at Sudans præsident Omar al-Bashir var til stede ved den ceremoni, hvor forfatningen blev fejret. Både FN's generalsekretær Ban Ki-moon og USA's præsident Barack Obama udtalte deres mishag med al-Bashirs tilstedeværelse, uden at der blev krummet et hår på hans hoved.

Ingen afrikansk solidaritet om bekæmpelse af fremmede diktaturer

Ingen kenyanske regeringsrepræsentanter ønskede at kommentere sagen, men kritikken også fra mange NGO'er var massiv: Kenya, som fik hjælp af Ban Ki-moons forgænger, Kofi Annan og FN til at "rydde op" efter sit eget voldsprægede valg i 2007, Kenya, som selv har tiltrådt Rom-statutten om Den Internationale Straffedomstol (ICC), burde have pågrebet al-Bashir og sendt ham til Haag. Al-Bashir, der er tiltalt

ved netop ICC (for bl.a. forbrydelser mod menneskeheden i Darfur), betragtedes ved denne lejlighed blot som en sudansk nabo, det var naturligt at invitere med. Måske har Kenya også skævet til, at AU (Den Afrikanske Union) har opfordret sine medlemsstater til at ignorere ICC's anholdelsesbeslutning for Sudans præsident.

Det er ikke nogen overdrivelse at kalde Sudan ét af verdens tunge problembørn i dag, uden på nogen måde at "forklejne" slyngelstater som Iran og Nordkorea med deres faretruende atompotentialer. Disse to er i det mindste ikke i færd med nogen guerillakrig, for ikke at sige nedslagtning af dele af deres egne befolkning lige nu. Det, der bekymrer mest lige i øjeblikket, er ikke Darfur, men udsigten til at denne Afrikas største stat brækker midt over i nye blodige kampe.

Formelt er der lagt op til en folkeafstemning 9. januar 2011, hvor Syd-Sudan får lejlighed til at stemme sig til selvstændighed. Men endnu er registreringen af de stemmeberettigede ikke begyndt, ligesom grænsen mellem Nord- og Syd-Sudan ikke ligger helt fast. Både præsident Obama og generalsekretær Ban Ki-moon har derfor sendt en kraftig opfordring til Sudan om, at få afviklet afstemningen i ro og acceptere udfaldet af afstemningen. Bliver afstemningen ikke gennemført på det planlagte tidspunkt, er der frygt for, at Syd-Sudan ensidigt vil rive sig løs med en fornyet borgerkrig til følge. En rivalisering om Sudans olierigdom-

me tjener til forklaring på sendrægtigheden.

Det skal også erindres, at seks højtstående kenyanere efter alt at dømmes vil blive sat under tiltale for forbrydelser mod menneskeheden i kølvandet af det voldsprægede valg i Kenya i 2007, hvor 1300 mistede livet. ICC har netop åbnet et kontor i Kenyas hovedstad Nairobi. Denne respekt for ICC, hvad angår landets egne forhold, rimer dårligt med overbærenheden over for Sudans præsident. Den illustrerer på den anden side de dobbeltstandarder, for ikke at sige det hykleri, der præger striber af afrikanske regeringer. Ligegyldigheden

over for det tyranni, som Zimbabwes præsident Robert Mugabe har udvist over for sin befolkning, er et eksempel på det samme.

Amnesty International og Human Rights Watch hører til kendte ngo'er, der bestandig læser diktatoriske regimer teksten. Hvad angår ICC, findes der en særlig Koalition for Den Internationale Straffedomstol, et globalt netværk af ngo'er i 150 lande, som kæmper for international respekt om ICC's forsøg på at få ansvarlige for folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser straffet.

FN's Racediskriminationskomité kritiserer Danmark

Af Tue Magnussen

I august blev Danmark eksamineret og evalueret af FN's komité for eliminering af racediskrimination (CERD). I en syv siders lang rapport, som 20. september blev fremsendt af Udenrigsministeriet til Folketingets retsudvalg, fremlægger CERD, FN's Racediskriminationskomité - som den mere populære kaldes på dansk - sine foreløbige konklusioner og kritiserer Danmark for i en lang række tilfælde ikke at leve op til FN-konventionen om at afskaffe racediskrimination.

Danmark underskrev i 1966, men ratificerede først 1971, FN's konvention om at afskaffe alle former for racisme - *den internationale konvention til eliminering af racediskrimination* (ICERD) - som blev vedtaget af FN's Generalforsamling i december 1965, og lige siden har den danske regering - i lighed med andre lande, som har ratificeret konventionen - hver andet år skullet tilbagerapportere om, hvordan det går med at opfylde konventionens forpligtigelser.

Racediskriminationskomitéen fremhæver denne gang i sine foreløbige konklusioner i alt 12 tilfælde, som komitéen "beklager", er "bekymret over" eller "anbefaler" bliver ændret. Blandt andet advarer Racediskriminationskomitéen Danmark mod at fjerne racismeparagraffen, kritiserer familiesammenførselsreglerne og det nye pointsystem for udlændinge, som ønsker permanent

ophold i Danmark, samt anbefaler, at romaer anerkendes som mindretal.

Ikke direkte menneskeretskrænkelser

Blandt de øvrige punkter er en anbefaling om inkorporering af FN-konventionen til eliminering af racediskrimination i dansk lov, fremme af multietnisk rekruttering til dansk politi, beskyttelse af udenlandske kvinder, som er ofre for vold mv.

Racismekomiteens indvendinger kan ikke direkte kaldes menneskerettighedskrænkelser begået af den danske stat, men er snarere anbefalinger samt kritik og advarsler, hvis landet - i dette tilfælde Danmark - ikke er skredet ind overfor forhold i strid med konventionen.

FN advarer, som sagt, Danmark mod at fjerne den såkaldte racismeparagraf: Straffelovens § 266 b, også kaldet racisme- eller diskriminationsparagraffen, der indgår i lovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser. Den lyder:

§ 266 b. *Den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.*

Stk. 2. *Ved straffens udmåling skal det betragtes som en særligt skærpende omstæn-*

dighed, at forholdet har karakter af propagandavirksomhed.

Bestemmelsen stammer fra 1939, hvor den - i lyset af jødeforfølgelserne i Nazi-Tyskland - blev indsat for at beskytte de danske jøder. Ordlyden blev ændret i 1971 efter Danmarks ratifikation af FN's konvention om afskaffelse af race-diskrimination. I 1987 blev paragraffen udvidet med seksuel orientering. I 1995 blev skærpelsen for propagandavirksomhed tilføjet i stk.2.

Ofre for racisme føler sig ikke foranlediget til at rejse sag

FN's advarsel kommer, efter at flere borgerlige politikere - i kølvandet på racismetiltalerne mod folketingsmedlem Jesper Langballe (DF) og formand for Trykkefrihedsselskabet Lars Hedegaard - har krævet et opgør med straffelovens paragraf 266b.

FN's Racediskriminationskomité skriver imidlertid i rapporten om Danmarks overholdelse af FN-konventionen om afskaffelse af race-diskrimination, at komitéen ikke alene er bekymret over, at anklagemyndigheden i et stort antal sager har valgt ikke at retsforfølge såkaldte racistiske udtalelser. Komitéen er bekymret over "de nuværende forslag fra forskellige politikere om at fjerne paragraf 266b".

- Komitéen opfordrer regeringen til at modstå opfordringer om at fjerne paragraf 266b, hvilket vil kompromittere de anstrengelser - og fremskridt - regeringen har gjort for at bekæmpe racediskrimination og *hate crimes*, hedder det i rapporten.

Ifølge FN-komiteen betyder anklagemyndighedens beslutning om ikke at retsforfølge de mange sager samtidig, at ofrene afskrækkes fra at anmelde racistiske udtalelser, ligesom udtalelserne fremmes på denne måde. I stedet bør regeringen oprette et uafhængigt og multikulturelt råd eller nævn, som kan vurdere anklagemyndighedens beslutninger.

Mens Venstre har foreslået at indsnævre eller begrænse racismeparagraffens anvendelighed, så taler både de Konservative og Dansk Folkeparti åbent om at helt at afskaffe den omstridte paragraf 266b.

Får vi flere had-baserede udtalelser i Danmark?

FN's advarsel, mod at Danmark fjerner racismeparagraffen, bliver af oppositionen hilst velkommen. FN's advarsel forstærker Socialdemokraternes støtte til den omstridte straffeparagraf. Socialdemokraternes retspolitiske ordfører Karen Hækkerup har således ingen forståelse for, at flere borgerlige politikere har krævet et opgør med den omdiskuterede racismeparagraf.

- Vi skal have ytringsfrihed, men det skal selvfølgelig være under ansvar, siger Karen Hækkerup til Ritzau. Derfor er det grotesk, når borgerlige politikere taler om at fjerne racismeparagraffen bare fordi, Jesper Langballe og Lars Hedegaard bliver tiltalt. Vi skal ikke beskytte ytringer, som kun har det formål at opdne til had og splitte samfundet, siger Socialdemokraternes retspolitiske ordfører.

I forlængelse af FN-forbundets deltagelse i FN's opfølgingskonference vedr. bekæmpelse af racisme m.v. - "Durban 2" - vil FN-forbundet ifølge det forslag til strategi- og handlingsplan, som skal diskuteres på FN-forbundets årsmøde 30-31. oktober, gå aktivt ind i den rejste debat om afskaffelse af racismeparagraffen. FN-forbundet mener, at det må afklares, om der overhovedet er mulighed for, inden for rammerne af konventionen om de borgerlige og politiske rettigheder, at afskaffe eller ændre paragraffen, sådan som nogle politikere og andre debattører ønsker af hensyn til ytringsfriheden, og faren for, at resultatet bliver øget forekomst af 'hatecrimes' må belyses.

Flygtninge og romaer i knibe

FN's Racediskriminationskomité kritiserer tillige Danmark for stramningerne i familiesammenføringsreglerne, herunder 24-årsreglen, foruden markante dele af de nye udlændingelove, som udmønter den udlændingeaftale, som regeringspartierne Venstre og Konservative indgik med Dansk Folkeparti 15. marts.

Det drejer sig bl.a. om, at udlændinge først kan få permanent ophold efter fire år, hvis de gør en aktiv indsats for at blive en del af det danske samfund. Betingelsen er, at de indsamler 100 point. Det kræver blandt andet, at man har bestået en danskprøve, ikke har modtaget offentlige ydelser i de sidste tre år og har haft to og et halvt års fuldtidsbeskæftigelse inden for en periode på tre år.

Selv om Racediskriminationskomitéen anerkender, at de nye skærpede krav skyldes ønsket om at fremme integrationen, mener komitéen, at systemet introducerer "byrdefulde og strenge krav". Krav som betyder, at mange flygtninge på grund af deres alder eller traumer reelt ikke kan indsamle de mange points.

Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT) støtter FN's kritik af det nye pointsystem for udlændinge, som ønsker permanent ophold i Danmark. Frem for at fremme integration mener RCT, at det nye pointsystem sammen med de fleste nye tiltag i udlændingelovene snarere skader bestræbelserne for at fremme integration.

De nye regler tager slet ikke højde for torturofre og andre traumatiserede flygtninge. Torturofre har ofte, som følge af tortur, besvær med sprogindlæring og kan ofte ikke arbejde i samme grad som andre udlændinge. Derfor vil især torturofre blive ramt. RCT mener ikke, at de nye udlændingelove fremmer integration ved at gøre det vanskeligere at få kommunal stemmeret eller mulighed for familiesammenføring. Udlændingepakken rammer de svageste, heriblandt torturofre.

Med denne sommers udvisninger af rumænske romaer - der uden rettergang blev stemplet som kriminelle og af politiet udvist af Danmark - er der kommet fokus på roma-spørgsmålet også i Danmark. FN's Racismekomité forholder sig ikke til udvisningerne, som skete efter indgivelse af Danmarks

rapport, men komiteen beklager, at Danmark ikke har indberettet oplysninger om antallet af romaer i Danmark og deres legale status. Danmark bør give husly til romaerne og yde dem fuld beskyttelse fra diskrimination og "hate crimes" samt sikre dem adgang til offentlige faciliteter, påpeges det.

Rapporten kan findes via artiklen her på FN-forbundets hjemmeside: www.una.dk

Cand. mag. Tue Magnussen arbejder som advocacy-koordinator i Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT) og er bestyrelsesmedlem i FN-forbundet.

BØGER anmeldt af Henrik Døcker

Fokus på kriges personlige omkostninger - apropos Afghanistan

Lars R. Møller: *Vi slår ihjel og lever med det,*
362 sider, Informations Forlag.

Oberst Lars R. Møller er noget så usædvanligt som en stor-skrivende militærmand. Denne hans sjette bog foretager en beundringsværdig *tour de force* til afdækning af kriges mangeartede menneskelige omkostninger, ikke mindst på folks psyke, den byder på passende doser af statistik og udfylder rigtig mange huller i vores, gennemsnitsdanskerens, viden om al krigens væsen og uvæsen.

Den 56-årige officer med personlige kamperfaringer fra såvel Bosnien som Afghanistan yder med sin bog en form for *folkeopdragelse* af vel flertallets af den danske befolkning, som har uafklarede holdninger til Danmarks militære deltagelse på fremmede krigsskuepladser. Han rammer en pæl gennem mange myter om fejhed og mod, han tilvejebringer omfattende indsigt i stressfaktorer, i hvad *posttraumatisk stress-skade (ptsd)* er for noget, ja, hvornår *stress* overhovedet blev et alment anerkendt sygdomsfænomen rundt omkring i verden.

Vi har at gøre med en mand, der direkte vedgår at være ansvarlig for mindst 169 menneskers død i de krige, han har deltaget i. Men også en mand, der fuldt ud erkender det frygtindgydende i krigshåndværket. Han tager i øvrigt afstand fra det synspunkt, at f.eks. danske militærenheder skal opgive, hvor mange fjender, det har slået ihjel i dette og hint slag. Han synes, hemmeligholdelsen heraf tjener til en rimelig beskyttelse af vore udsendte soldater og deres pårørende. Hvis et krav om antallet af dræbte blev imødekommet, ville det udvikle en glidebane med moralsk nedbrydning, mener han.

Danmarks udsendte soldater véd, i følge Møller, at det ikke drejer sig om at slå flest muligt mennesker ihjel under deres operationer, men om at få nedkæmpet den hårde kerne. Dem, der ikke under nogen som helst omstændigheder vil forhandle. Men oberst Møller har også påtaget sig at forklare dette her med forbuddet mod at slå ihjel i De ti Bud – og krigsførendes accept af at dræbe mennesker. Dette bud har dog aldrig været opfattet som et forbud mod at gå i krig, men mod at *myrde* sådan inden for sin egen klan.

Det har i øvrigt vist sig, at kun 15-20 pct. af almindelige amerikanske infanterister under 2. Verdenskrig rent faktisk affyrede skud mod fjenden, i krige i Korea og Vietnam afgav hhv. 50

og 95 pct. skud mod fjenden. Møller leverer i det hele taget megen værdifuld statistik, baseret på en omfattende læsning, som genspejler militære erfaringer og påfølgende effektivisering af krigsførelsen i forskellige lande. Hvorfor han fastholder ordet *kampagne* (side 267 under omtale af Falklandskrigen) som synonym for *slag* eller *felttog*, forstår jeg ikke. Efter min mening dækker det danske ord *kampagne* i dag alene fredelige fremstød (modsat det engelske ord *campaign*).

Han tager uforfærdet fat på vanskelige og krævende emner inden for bl.a. psykologi og biologi. Vi hører om hjernen, om blodomløb, om psykiske barrierer og typiske reaktioner, soldater får før, under og efter kamp. Han fastslår, at der absolut ingen grund er til at bagatellisere de problemer, som psykiske kampskader fremkalder, men at man på den anden side ikke bør antage, at enhver, der har været i kamp, bliver psykisk traumatiseret.

I Tyskland var man i 1916 blevet klar over, at mange af de psykiske kampskader hos soldater kunne kureres ved hypnose. Der var her større forståelse end i andre lande for de voldsomme skader på psyken, krig forårsagede. Lederen af det amerikanske ekspeditionskorps til Europa under 1. Verdenskrig, general John Pershing, klagede i et brev til hærledelsen over, at der i hæren var 3000 epileptikere, skizofrene, neurotikere og retarderede, som til trods for deres skavanker alligevel var optaget i hæren. Erkendelse af lidelser som

disse var også dengang mindre anerkendte i Frankrig og Storbritannien, hvor hhv. 2000 og 3080 blev dømt til døden som følge af fejhed, idet dog kun hhv. 700 og 307 rent faktisk blev henrettet. Tyskland dødsdømte 150 soldater, men kun 48 domme blev eksekveret. I alt 80.000 britiske og 69.394 amerikanske soldater skønnes at have pådraget sig psykiske kampskader under 1. Verdenskrig.

Oberst Møller slår i sin bog et slag for, at der gøres en særlig indsats for de soldater, der kommer skadede hjem fra krigsdeltagelse, ikke mindst de invalide. Det har skortet på særlig opmærksomhed til disse krigsofre. Men han noterer, at Danmark omsider er på vej til at få en egentlig *veteranpolitik*, som så vil definere statens ansvar for den enkelte soldat før, under og efter udsendelse i væbnet mission. Som Danmark huser et forsknings- og behandlingscenter for torturofre, så burde vi måske også have et forskningscenter for psykologiske kampskader, mener han.

Møllers veldokumenterede skrift, i vidt omfang baseret på en række spørgeskemaer, han har tilstillet hjemsendte soldater, giver dyb forståelse for mange af soldatens hårde vilkår. Det må anbefales alle, der ønsker at sætte sig ind i, hvordan det i virkeligheden er at være aktør i nogle af de blodige dramaer, der udspilles i Afghanistan og Irak.

Terrorfrygten har undermineret vigtige retsstatsbegreber

**Peter Høilund: *Frygtens ret*,
157 sider. Hans Reitzels Forlag.**

Peter Høilunds emne: At frygten for terror i virkeligheden er kommet til at begrænse vigtige rettigheder, såsom yttings- og forsamlingsfriheden, er både velkendt og vigtigt. Med et udgangspunkt som jurist har han via retsfilosofien bevæget sig videre ud i samfundsvidenskab, som han så er blevet professor i ved Roskilde Universitet. Vi får i hans lille bog et historisk perspektiv på mange af de fænomener, som præger vores aktuelle samfundsdebat, om end ind imellem i en ret subjektiv form.

Ifølge Høilund bygger det nye "frygtens retssystem" ikke på den beslutningsproces, vi kender fra det parlamentariske demokrati. Og "hverken den politiske offentlighed eller de politiske partier er interesserede i denne frygtens ret, snarere tværtimod", anfører han. Han inddrager ikke kun terror som frygtskabende faktor, men såmænd også den aktuelle finanskrisen: "Bankpakkerne" var "betænkelige ud fra traditionel markedsøkonomisk tænkning, de blev ikke diskuteret meget". Der knytter sig, som Høilund ser det, "en ejendommelig politisk sprogløshed" til dette.

Høilund kommer, inden han når frem til aktuelle problemstillinger om frygt og ret, ind på både romerrettens betydning såvel som indholdet af begreber

som naturet og retspositivisme. I kortshed hvorledes moral og ret skal afstemmes over for hinanden og hvordan retsvidenskaben - juraen - nærmere kan defineres. Flere af hans påstande kræver efter min mening mere argumentation, end den lille bog levner mulighed for. F.eks. når han påpeger, at den nyeste retshistorie viser en bevægelse fra retsstatsprincipper til velfærdskontrol. Ja, "ved overgangen til det nye årtusinde (det 21. årh. red.) har velfærdssamfundet helt afviklet det klassiske bureaukrati...", hedder det.

Han udlægger de menneskerettigheder, der blev formuleret efter 2. Verdenskrig som en slags transformation af naturetten, en renæssance. Men de har "ikke fået nogen særlig praktisk, samlet gennemslagskraft", skriver forfatteren. "Til den europæiske menneskerettighedsdeklaration er knyttet en domstol, hvilket er med til at give denne deklaration et vist praktisk præg", fortsætter han. At en jurist (som Høilund) nu degraderer *den europæiske menneskerettighedskonvention* til en uforpligtende deklaration (erklæring) er mere en beklageligt. Han underkender herved helt betydningen af denne bindende folkeretlige aftale (konventionen af 1950) og af dens domstol, der siden slutningen af 1950'erne har afsagt over 12.000 domme, de fleste statuerende menneskeretskrænkelser, som har udløst økonomisk godtgørelse til de forurettede.

I betragtning af hvor mange NGO'er, der i dag øver en idealistisk indsats for menneskerettighederne, ikke mindst i

u-landene, er det forbløffende at erfare Høilunds konstatering af, at menneskerettighederne ikke generelt synes at kunne udgøre "et normativt fællesskab, der kan komme i nærheden af noget, som kan erstatte frygtens globale retsfællesskab". Senere i bogen henviser Høilund dog til menneskerettighedskonventionen (ind imellem igen fejlagtigt kaldet deklARATION) og taler om dens bindinger. Til tider er han vældig kategorisk: Den lovgivende og udøvende magt (i Danmark) har i de senere år styrket deres positioner, anfører han, og det er således lykkedes "at svække den politiske autoritet af navnlig visse typer domme fra EF-domstolen og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, således at disse domme ikke tillægges karakter af retskilder".

Høilund synes med denne påstand totalt at fralægge f.eks. Jersild-dommen (også kendt som "Grønjakke-sagen") betydning. Det var her, en dansk tv-journalist fik Strasbourg-domstolens ord for at hans ytringsfrihed blev krænket ved en dansk dom for racisme eller Metock-dommen fra EF-domstolen om tre EU-borgere, der boede i Irland, hvortil de oprindeligt ikke kunne hente deres ægtefæller fra tredjelande; domstolen fastslog imidlertid, at EU-lande ikke kunne begrænse disses ret til at opnå opholdstilladelse gennem giftermål. For journalisters (dvs. pressens) ytringsfrihed og retten til familiesammenføring har disse afgørelser - til lige med mange andre fra de to interna-

tionale domstole - haft stor retskildemæssige betydning.

Høilund bevæger sig rundt i et større selvsammensat univers af historiske rødder (f.eks. giver han god, kortfattet orientering om romerretten), retsfilosofiske foregangsmænd, dansk demokratidebat, kritisabel behandling af udlændinge mv. Særlig opmærksomhed får Flygtningenævnets særegne stilling, fordi dets afgørelser ikke kan indbringes for domstolene. Tidligere fandtes der flere af sådanne *endelighedsbestemmelser* i dansk ret, dvs. situationer, hvor et nævn eller råd havde det endelige ord at skulle have sagt. Det har været anført, at det var for at befri domstolene for visse typer sager. Formelt er det i strid med grundlovens § 63, hvorefter domstolene skal have ret til at "påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser".

Høilund leverer rigeligt med provokationer og har som sådan skrevet en saftig debatbog. Lovlig mange af hans yderligtgående, autoritetsudhulende synspunkter præsenteres som kendsgerninger.

Det er ikke helt fair.

Først rodløs, så omplantet – og til sidst integreret i en ny verden

Ayaan Hirsi Ali: *Nomaden*,
299 sider, Gads Forlag.

Den nu 41-årige somaliske kvinde, *Ayan Hirsi Ali* giver i sin seneste bog "Nomaden" en mere udførlig beskrivelse af de personlige omkostninger ved sin bemærkelsesværdige omplantning til den vestlige kultur, ja, til USA. Hun har tidligere berettet om sin flugt fra et arrangeret ægteskab, sine år i Holland, universitetsstudier og sin politiske/parlamentariske virksomhed i bogen "Opbrud og oprør" (Anmeldt i FN-forbundets Nyhedsbrev). Nu byder denne kloge, modige kvinde på en mere detaljeret gennemgang af sin livshistorie og af muslimernes situation i verden.

Hun vender sig imod de velmenende mennesker i Vesten, der vil fritage minoriteter (af fremmede) fra at rette sig efter de gængse adfærdsnormer i vestlige samfund, og som vil fritage deres religion fra kritisk ransagelse. Men det er forgæves, idet fortalere for 'multikulturalisme' fastlåser kommende generationer her i Vesten i et ingenmandsland, når det gælder moralbegreber. Selv er Hirsi Ali blevet ateist, men hun pointerer, at kristendommen står for kærlighed og tolerance – Vestens modgift mod hadets og intolerancens islam.

Hun forklarer bl.a. hvordan skolebørn, der er blevet uenige i hendes hjemstat Somalia, kommer i vældige slåskampe -

og hvor vigtigt det er for flygtningefamilier at få forklaret dem, at man her i Europa løser konflikter *ved at tale sammen*. Hvis det ikke lykkes, går man i retten, hvorefter en dommer afgør sagen. Hun blev rigtig konfronteret med denne afgrundsdybe forskel, da hun for nu år tilbage virkede som tolk i Holland. De hollandske øvrigheds personer, socialrådgivere m.fl., som skulle hjælpe flygtningene, var målløse.

Tjah, i Somalia lærer stærke klaner (og dette land er karakteriseret af mange klaner, der står fjendtligt over for hinanden) deres børn, både drenge og piger, fordelene ved fysisk aggressivitet: At det kan anbefales at slå først. Hirsi Ali blev selv som seksårig af en ældre kusine taget med til "kamptræning" efter skoletid. "I de første tyve år af mit liv blev jeg vant til vold, som en fuldstændig naturlig del af livet", skriver hun. Skoleelever fik også jævnlige afspanskninger, hvis de ikke kunne deres regnestykker. Men hvad værre var: I alle de lande, Hirsi Ali, kom til at bo i, inden hun kom til Vesten: Saudi-Arabien, Kenya og Etiopien, var brugen af tortur og fysisk afstraffelse så almindelig, at folk blev forbavsede, hvis man satte spørgsmålstejn ved det. Hun fandt ud af, at denne tilvænning til vold udgør et problem, når folk med den baggrund flytter til Vesten.

Hun mener, at islam ikke kun er en tro, det er en livsstil, en voldelig livsstil, fordi islam opfordrer til vold. Børn bliver opdraget med vold, til at ønske vold mod de vantro, jøderne, amerika-

nerne, Satan. Da hun læste politisk teori i Holland (hun tog siden hen universitetseksamen), følte hun det, som om hun var blevet bragt til Sodoma og Gomorra, for alting var i modstrid med Muhammeds politiske teorier. Men det er, som hun ser det, nødvendigt at ændre muslimers ukritiske holdning til Koranen. En person, der ikke er blevet opdraget til at tænke kritisk og stille spørgsmål, lytter til og optager fanatikernes lære, som hævder, at det er Guds lov, at muslimer skal kaste sig ud i kampen.

Islam er imidlertid baseret på seksuel ulighed og på afståelse af den enkeltes ansvar og valg. Den multikulturelle holdning, der støtter, at den somaliske klankultur bør bevares – selv når "produkterne" af den er flyttet til vestlige samfund – er opskriften på social fiasko, anfører hun. Somalierne fastlåses i korrupte, ineffektive og uretfærdige, sociale systemer om end den måske bevarer deres kunst og kunsthåndværk. Vestlige aktivister, intellektuelle og embedsmænd bør efter hendes mening tilskynde somalierne til at frigøre sig af stamme-livsstilen. "I Vesten frigør mennesker deres fantasi fra overtroens frygt og retter deres energi mod at søge deres egen lykke", skriver hun.

"Nomaden" beretter i enkeltheder om det hårde psykiske pres, hun følte ved et brud med sine forældre, ikke mindst faderen, som hun dog blev forsonet med kort før hans død. Afstanden til familien gik ingenlunde smertefrit over denne enestående kvinde, som på den

anden side følte og føler sig overbevist om, at hendes 'optagelse' i det vestlige samfund er realiseringen af den personlige frihed. Den pris, hun har måttet betale, er bl.a. at være omgivet af sikkerhedsvagter døgnet rundt. Der hænger dødstrusler over hendes hoved, fordi hun har forladt islam – hun er i dag ateist.

Bogen er fyldt med reflekterede erfaringer og eksempler på forstokkethed, familiære hensyn og underkastelse, hvormed hun hævder, det er islams undertrykkelse af kvinder, der er den største hindring for de muslimske samfunds integration og fremskridt i Vesten.

Et bedre skrift for den personlige frihed er svært at forestille sig.

Cambodjansk sex-slave gjorde sig fri

Somaly Mam: *En kvindes pris*, 230 sider, Gads forlag.

Handel med kvinder, ofte benævnt *trafficking*, er noget, adskillige nationale og internationale organisationer vender sig imod – ikke mindst når den overskrider staternes grænser. Solidariteten med ofrene er udbredt, men det kniber med at bekæmpe uvæsenet effektivt. Alt for mange lande er så også belastet af den interne, nationale, udnyttelse af purunge piger, eller skal vi sige det rent ud: Myndighedernes ligegyldighed over for det! Ikke så ofte har vi længere beretninger fra sådanne udnyttede

kvinder, men her er altså en cambodjansk af slagsen, som oven i købet har en lykkelig slutning.

Den nu 40-årige forfatter, Somaly Mam, blev ifølge eget udsagn solgt til et bordel, da hun var 16 år, men mange cambodjanske piger sælges i en yngre alder. Selv blev hun bortgiftet som 15-årig. Men det med ægteskab i Cambodja er, sådan som hun beretter, noget der ofte nærmest sker hen over hovedet på kvinden. I mange tilfælde fungerer kvinder som en slags vare, der handles i forbindelse med gældsstiftelse. Kvinder er i realiteten gældsslaver, og det blev Somaly Mam, der i øvrigt tidligt mistede forbindelsen til sin far, også.

Hvis man er pige i Cambodja, skylder man sine forældre lydighed, og kræver en familie, at pigen sælger sin krop, f.eks. i vejkanten, så en lillebror kan gå i skole, så gør man det. En kvinde har ikke noget valg, hedder det rent ud i bogen. En del piger holdes så nærmest som fanger på bordeller, som er stærkt bevogtet. Somaly Mams chance for at gøre sig fri af prostitutionen indtraf, efter at hun fra landdistrikterne var kommet til hovedstaden Phnom Penh og dér traf en schweizisk nødhjælpsarbejder.

Hun var 19 år, og schweizeren, der måske var ca. ti år ældre, kunne kun ganske få ord på khmer-sproget. Men de kommunikerede ved hjælp af fagter. En skønne dag var hans kontrakt udløbet, og han skulle hjem. Somaly Mom var imidlertid heldig forinden at blive præ-

senteret for andre europæere, som for en tid befandt sig i Cambodja. Hun fik pengegaver og slap gradvist ud af prostitutionen. Hun traf en franskmand og blev gift med ham. De åbnede en café i Phnom Penh, hun tog franskundervisning: Et nyt kapitel i hendes liv var begyndt.

De tog tilbage til Cambodja, hvor hendes mand fik job for organisationen *Medecins sans Frontieres*. Som tiden gik, fik hun oprettet en klinik for prostitutionsofre, der kom støtte fra EU og UNICEF, og så en dag tildeltes den organisation, hun og ægtemanden havde grundlagt, AFESIP, forkortelse for noget i retning af "at handle for kvinder i nød", en fornem spansk pris plus omkr. 250.000 kr., hvad forfatteren betegner som "en uvirkelig (stor) sum".

Men det arbejde Somaly Mom havde indledt ved at gå rundt til bordellerne for at hjælpe kvinderne dér, ja måske til at komme fri, blev på ingen måde overflødiggjort ved hendes centers oprettelse: Hun skriver, at bordellerne siden da endog blev større og præget af mere vold! Bogen giver mange konkrete beskrivelser af det helvede, som mange cambodjanske kvinder er placeret i, selv om de officielle statistikker kun opregner antallet af prostituerede til 40.000.

Og så til allersidst: Somaly Mam kender ikke sit rigtige navn, sin fødselsdag eller sine forældre. Men hun tog kampen op, var heldigere end så mange andre, fik kontakt til pressen og indflydelses-

rige folk, og står i dag spidsen for en fond *The Somaly Mam Foundation*, i USA, der forsøger at redde, rehabiliter og reintegrere ofre for sex-slaveri først og fremmest i Sydøstasien. Det kan ikke undre, at hun har modtaget flere prestigefyldte priser. Hun bor i dag atter i Cambodja, er i dag fraskilt og mor til tre børn.

Danske udsagn om Nærorienten i 200 år

Danskeres oplevelser blandt beduiner, haremskvinder og sultaner 1755-1946,
389 sider, red. af Adam Holm
& Anders Jerichow

Det er et interessant eksperiment, Adam Holm & Anders Jerichow har kastet sig ud i med denne udgivelse af beretninger fra danskere, som i perioden 1755-1946 foretog rejser i, hvad vi i dag kalder Mellemøsten, og som undertitlen siger, besøgte beduiner, haremskvinder og sultaner. De har valgt at bevare sproget, som det dengang blev brugt, og at undlade at komme med nogen forklarende noter. Det gør dele af teksten nærmest utilgængelig for en del nutidige læsere.

Rejserne fordeler sig på, hvad man tidligere kaldte Atlaslandene, i dag Maghreb, det daværende Osmanniske Rige, den arabiske halvø, datidens Irak og Iran m.m. Blandt de 28 danskere, der er repræsenteret, tiltrækker Carsten Niebuhrs fra 1761 sig særlig opmærksomhed. Han var udsendt af kong Frederik V, er kendt fra Thorkild Hansens "Det lykkelige Arabien" og en hel række an-

dre nutidige danske bøger, som nærmest har haft denne ekspeditionsberetning som et slags referencepunkt.

Det kan ikke undre, at mange af beretningerne er fyldt med fordomme – dem har vi også nu.

En del af betragtningerne er af så almen natur, at de gælder den dag i dag. Når Niebuhr konstaterer, at 'muhammedanerne' ikke gerne taler om fruentimere f.eks. Bogens målgruppe bliver noget snæver, når man skal være velbevandret i tidligere tiders gængse danske sprog, som de færreste vel har opslagsbøger til. Når der tales om Batavia og en passage eksempelvis lyder "...de derværende ædle herrer tvinger ikke blot alle indianere...", så kræver det lidt opfindsomhed at finde ud af, at det er det nuværende Djakarta, adelsmænd og indere, der refereres til.

Der har altid været folk, som var drevet af en ubændig udlængsel, men bare i 1800-tallet var det forbundet med mange afsavn. I månedsvi havde man f.eks. ikke forbindelse med hjemmefronten. Det stråler ud af flere skildringer, bl.a. én af H.C. Andersen (fra "En digters basar"), at Mellemøsten er en smeltedigel af forskellige folk: Foruden araberne, jøderne (dengang udelukkende en religiøs betegnelse), grækere, tjerkesser, tyrkere... Vi mindes om, at europæerne i lang tid i denne del af verden blev kaldt *frankere*, noget der vist nok går helt tilbage til korstogenes tid.

Nutidens haremmer, hvis der da findes nogen, har utvivlsomt ingen lighed med dem, nogle få danske rejsende dengang fik lejlighed til at besøge. Det er virkelig 'Østens mystik' der her oprulles. Det var tidligere så enkelt at blive gift og skilt, og ud over de fire af islam tilladte koner, kunne man (som velbjerget) sagtens have et utal af medhustruer og slavinder. Takket være kvindelige danske rejsende er der flere sådanne skildringer fra haremmer - i ét tilfælde berettes således om 40 indvånere i et harem, kvinder som var henvist til hele livet at befinde sig i samme hus, evt. med have.

De mange, forskelligartede skildringer er af konkret natur. Kun få af forfatterne hengiver sig til generelle beskrivelser, endelige analyser, af de orientalerne, de møder. En embedsmand ved navn A.C. Johnsen, som drog til Irak for at bistå landet med indførelse af skattetariffer, begiver sig ud i flere forskellige former for karakteristik. Han finder således, at araberne foretrækker at undgå strid, at han finder unødigt risiko for at være af det onde, idet han nærmest bekender sig til stagnation. Som han så det i 1946, hændte det, at nogle arabere kopierede vestlig levevis til en vis grad. Noget der som et let lag fernis let lod sig fjerne. "Alle erobrere fra Vesterland er kommet til kort i Arabien", konstaterer han kort i slutningen af sin beretning. Araberen bekymrer sig derfor ikke så meget om disse fremmede og deres for dem fremmede levevis.

Helvede på jorden - endnu engang

**Nicolas Werth: *Kannibaløen*,
255 sider, Gads Forlag.**

Verden har efterhånden modtaget mange beretninger om sovjetkommunismens forbandelser, om kunstig hungersnød, retsløshed, deportationer, slavelejligheder - men intet kan overgå det helvede, som oprulles i den franske historiker, Nicolas Werths bog. Werth, der er tilknyttet det nationale franske forskningscenter CNRS, var medforfatter til *Kommunismens sorte bog* (da.udg. 2003). Han har trukket på arkiver, der først, efter at Jerntæppet gik op omkr. 1990, er blevet åbnet. Han kaster lys over den skæbne, der i perioden maj-august 1933 overgik op mod 7000 sovjetborgere, som blev deporteret til en ø i Sibirien, og hvoraf kun 2200 overlevede.

En del danskere lærte i geografi om tre russiske floder Ob, Jenisej og Lena - men ingen geografilærere fortalte om den lille vestsibiriske ø, Nazino. Den lå ved Lena og dannede ramme om nogle af de uhyrlige grusomheder, Stalintiden - overfor omverdenen i gedulghed - indebar. Som journalist Samuel Rachlin skriver i et forord, kom stalinismen nazismen i forkøbet, for umenneskeligheden i den vældige Sovjetunion var for længst sat i system, inden verden opskræmtes af tyske kz-lejre.

Det skyldes en underordnet kommunistisk embedsmand, der i 1933 skrev til Stalin, at der dengang blev nedsat en

undersøgelseskommission, fordi tusinder af deporterede var blevet sendt direkte i døden uden mad og tøj til overlevelse i kolde, totalt ugæstmilde egne. Dens konklusion er nu kommet for dagens lys. Blot ét – særlig uhyggeligt – eksempel på resultater af datidens kampagne for "likvideringen af kulakkerne som klasse". Ja, oprindeligt betød *kulak* en storbonde, dog udstrakt til at omfatte enhver *selvejerbonde* (der måske blot ejede nogle få heste), men op igennem trediverne kom det også til at omfatte alle, som ikke med tydelig entusiasme bakkede kommunismen op.

Såkaldt "deklasserede" og "samfundsskadelige" elementer anholdtes vilkårligt i storbyer som Moskva og Leningrad (i dag Petersborg). Nogle af de første deporterede kom i vinteren/foråret 1930 til de barske omgivelser. De måtte leve af rødder, bark og urter, de skulle selv bygge deres boliger, og måtte stuves sammen i nødtørftige barakker. Desperat kæmpede alle for overlevelse, ind imellem ved kannibalisme. Side op og side ned dokumenterer Werth vilde, opskruede planer for massedeportationer i den kommunistiske partitop – og de rædselsvækkende kendsgerninger, nemlig at hverken transportmidler eller forsyninger rakte til, for slet ikke at tale om de totalt utilstrækkelige faciliteter for folk, der blev syge.

Den manglende tilslutning til kommunismen i 1920'erne og 30'erne tjente til forklaring på ideen med at aflaste de overfyldte fængsler, ved at sende disse

kolossale mængder af mennesker ud i ødemarken. De skulle være pionerer, kolonister, de skulle samtidig "afkulkaliseres", og i virkeligheden døde de som fluer. Verden vidste stort set intet om alt dette, og tusinder af kommunister i mange dele af verden kunne derfor sagtens inden for de næste ti år (altså til et godt stykke ind i 2. Verdenskrig) forarges vildt over Nazi-Tysklands tilintetgørelseslejligheder.

Den 20 sider klage over de komplet umenneskelige forhold nåede i 1933 Stalin og politbureauets medlemmerne (Molotov, Kaganovitj m.fl.), men undersøgelseskommissionens rapport – der stort set gav klageren ret – førte ikke til, at én eneste af de hundreder af overlevende, som med urette var blevet deporteret, fik lov til at vende tilbage. Sovjetunionens mægtigste mænd var imidlertid i store vanskeligheder: De havde haft planer om at deportere to mio. mennesker. Man skar så tallet ned til 425.000 - den høje dødsrate, hungersnøden, den kaotiske mangel på planlægning havde trods alt gjort indtryk. Dog ikke anderledes, end man nu i stedet satsede på at fylde arbejdslejlighederne

Dokumentationen for de meget omfattende anholdelser af "samfundsskadelige" elementer, en gopleagtig bred gruppe af "professionelle tiggere", vagabonder, vaneforbrydere, "forrædere", "sabotører" mv. oprulles her med endeløse statistikker. De skiftende chefer for det hemmelige politi (med skiftende navne GPU, NKVD osv.) opstil-

lede uhyrlige "kvoter" for, hvordan disse afskyelige fjender af Sovjet skulle bekæmpes. Inden for ét af disse "programmer" anholdtes eksempelvis 767.000 mennesker, hvoraf 387.000 siden blev henrettet ved skydning. Alt i alt blev 800.000 af 1,5 mio. anholdte henrettet i denne periode, der går under navnet "Den store Terror".

Gad vist hvor meget af dette, der er alment kendt i dagens Rusland? Hvor meget man lærer herom i de russiske skoler?